GRADSKA BIBLIOTEKA
„JURAJ GIŽDULIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODJELAK

Podmirite pretplatu!

Tribuna

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU. Mali oglasnik 10 riječi D. 3.50 svaka daljnja 25 p. Priopćeno po retku D 10 — Platilo i tuživo u Šibeniku

IZLAZI SVAKOG DRUGOG DANA U JUTRO OSIM NEDJELJE. Uredništvo i uprava u Tiskari E. Vitaliani i Sin, Šibenik, Ul. Episkopa Milaša. Izdavač i odgov. urednik Hamilkar Vitaliani — Telefon br 47 —

POJEDINI BROJ STOJI DINARA 1,— Pretplata mjesečno Din 12.- Inostranstvo Din 20. Čekovni rač. Zagreb 38.114 - RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

GODINA IV | ŠIBENIK — 25 APRILA 1936 — SPLIT | BROJ 361

„Mosk" i narodno jedinstvo

Poznato je da klerikalci napadaju slobodne zidare kao najveće protivnike, ne samo rimokatoličke crkve nego i čovječanstva uopće. Kao takove, oni nastoje da ih ozloglase u narodu. I to ne samo slobodne zidare, nego i sve ono što je sa njima u vezi i ono što oni sprovode. Sotona se, po njihovoj tvrdnji, u spodobi framasona bori sa Bogom. Po tome, sve što dolazi od slobodnih zidara djelo je đavolje, udešeno na propast pojedinaca i naroda.

To svoje naučanje klerikalci tako vješto, uporno i sistematski sprovode, da su tome stali nasijedati i u to vjerovati ne samo njihovi mali pristaše, nego, *nažalost*, i liberalni krugovi kod nas.

Sa tako utvrđenog i nespornog fakta želim da skrenem pažnju na neke pasuse iz sveska broj 21. poznate knjižice „Mosk" (Moderna socijalna kronika u Zagrebu, tisak Nadbiskupske tiskare u Zagrebu, Kaptol 27.) i da iz toga povučem zaključak.

U tom svesku „Mosk-a" donesen je treći dio napisâ „Masonerija u Hrvatskoj" te je u njemu kursivom podvuđeno sve ono što je „Mosk-ova" redakcija htjela da istakne kao važno i na što je htjela da naročito skrene pažnju svojih čitalaca. Tako je, između ostalog, kursivnim slovima štampano i ovo:

1) „c) tretiran je na posletku predlog, koji je potekao iz sredine lože, da se inicijativom zagrebačke braće organizuje jedna nova politička stranka, u koju bi ušli svi kulturni, dakle i nemasonski elementi, **a čija bi devîza bila: jedinstvo Hrvata i Srba**". (str. 19, mi potcrtali zadnji pasus);

2) „. . . da je kroz sve njih provejavala jedna čista i neusiljena bratska ljubav, da su se veličali najnoviji uspesi Srbijini **i da se bez uvijanja isticalo jedinstvo Hrvata i Srba**". (str. 20, mi potcrtali zadnji pasus);

3) **„Ono, što je stvorilo u Hrvatskoj tešnju ljubav između Srba i Hrvata,** i načinilo onako jak bedem protivu zajedničkih neprijatelja, **delo je srpskih i hrvatskih slobodnih zidara**". (str. 22, mi potcrtasmo).

Jasno je iz ovih citata, koje je „Mosk" podvukao kursivom, da su klerikalci (H. K. A. Domagoj i zbor D. M. Z., koji zajednički izdaju „Mosk") njime htjeli istaknuti kako je i nastojanje oko jedinstva Srba i Hrvata, oko stvaranja što tješnje ljubavi između Srba i Hrvata, kao i činjenica što se je bez uvijanja stalo isticati jedinstvo Srba i Hrvata; dakle ukratko: kako je ideja o narodnom jedinstvu Srba i Hrvata i rad oko njenog oživotvorenja djelo slobodnih zidara. I dosljedno: da istomišljenici „Mosk-a" moraju iz te činjenice da povuku i konsekvencu, tj. da se i spram te framasonske ideje o jedinstvu naše jugoslovenskog naroda odnose onako kako to ona i zaslužuje; naime da u njoj gledaju samo djelo đavolsko i neprijateljsko.

(„Glas srca Isusova" od travnja t. g. ovako reklamira gornju knjižicu: „Masonerija u Hrvatskoj" III dio. Knjižicu bi trebao naručiti svaki rodoljub, jer će u njoj jasno vidjeti, **kako su framasuni radili i rade protiv Hrvata; oni su najveći dušmani našega naroda.**)

Knjižica je izdana u Jugoslaviji godine 1936, nepune dvije godine od **smrti** Kralja Mučenika i Ujedinitelja, koji je u Svom kraljevskom Manifestu od 6 januara 1929 kazao: da je čuvanje državnog i **narodnog** jedinstva glavni zakon za Njega i za svakog drugog u našoj zemlji.

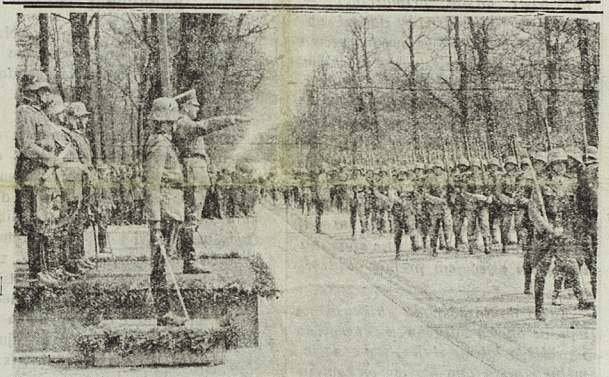
U ovoj knjižici su, dakle, i framasoni bili upotrebljeni kao sretstvo protiv ideje narodnog jedinstva!!!

Split Dr I. B.

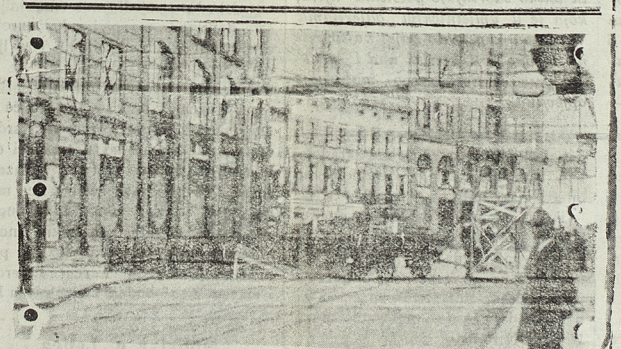
Uzrujanost u Francuskoj zbog držanja nekih austrijskih krugova

Pariz 25. U Francuskoj sve više raste nepovjerenje i uzrujanost zbog držanja austrijskih službenih krugova prigodom proslave 200-godišnjice smrti maršala Eugena Savojskoga. Francuzi vide u proslavi koju je nj mačko poslanstvo priredilo u Beču i u uzajamnosti patriotskih osjećaja između Njemačke i Austrije opasnost po svoje interese računajući da bi to moglo lako dovesti do ujedinjenja Austrije s Njemačkom. Njemački poslanik u Beču g. Franz von Papen priredio je prigodom komemoracije smrti Eugena Savojskog primanje, na kojem su sudjelovali pored ostalih službenih ličnosti državni sekretar austrijske narodne odbrane general Zehner i šef austrijskog generalštaba, feldmaršal Jansa i mnogi drugi predstavnici austrijske vojske. Njemačku vojsku je zastupao general List. Von Papen je u svom govoru podvukao da je Eugen Savojski služio državu koja se zvala staro njemačko carstvo, a obuhvatala i Austriju i Njemačku. Tom prigodom je von Papen citirao proglas sadašnjeg njemačkog ministra vojnog maršala Blomberga: „Mi, njemački vojnici Trećeg Carstva smjerno se klanjamo maršalu starog carstva jer su njegove borbe i njegov život imali samo jedan cilj: Njemačku."

U pariškim političkim krugovima vide da se sve više približuje dan ujedinjenja Austrije s Njemačkom, što će neminovno dovesti do novih komplikacija u Evropi. Sa zadovoljstvom je konstatovano u Parizu, da na vojnoj paradi u Beču nisu sudjelovali poslanici ni vojni ataše ji država Male Antante.

Velika parada u čast rođendana g. Hitlera

Jedna ulica u Lembergu za vrijeme krvavih nemira povodom generalnog štrajka u kojem je bilo više mrtvih.

Tragom događaja

Zagreb 22 IV. Ženevski odbor trinaestorice završio je svoj „pomirljni" posao i najavio neuspjeh. Danas se sastaje savjet Društva Naroda, da primi taj događaj na znanje, ali će kod toga biti najvažnija konstatacija, da je neuspjeh skrivila Abesinija time, što je otklonila talijanske mirovne uvjete. U vezi s time odgođeno i pitanje pooštrenja sankcija prema Italiji, čime je ujedno znatno ublažen onaj „klasični konflikt" između Velike Britanije i Francuske, koji je trajao od prvog dana primjene sankcija i koji se je bio zaoštrio zato, što sankcije nisu primjenjene i prema Njemačkoj. U odnosima između zapadnih velesila nastupa na taj način izvjesna „tregua Dei".

Sad će se čekati na rezultate francuskih izbora, jer tek oni mogu dakako da dadu solidno obilježje budućem stavu francuske vlade, odnosno francuske vanjske politike. Baldwin je već pred par dana rekao, da će budući mjesec donijeti odluku. Međutim će po svoj prilici Abesinija nestati iz broja dogovarajućih faktora: o njoj će se donijeti odluka, bez nje, ako kakova nepredvidljiva iznenađenja ne izazovu promjenu stava u Londonu.

Nepopustljivost Italije, dokle god ona traje i dok je god nemoguća, ne može na žalost biti ničim suzbijana zbog situacije stvorene ponovnom militarizacijom Porajnja. Francuska ma koliko držala do saradnje Velike Britanije, ne može zbog Njemačke da istupa protiv Italije jer joj ova u eventualnom kritičnom času može biti prije i izdašnije od pomoći, dok bi ozlovoljena mogla da bude indirektno ili čak direktno u prilog Njemačkoj. Ovo je glavni razlog zbog kojeg je sankcijonistička akcija morala doživjeti slom. I sada ne bi bilo ništa začudno, ako države, koje su po paktu Društva Naroda morale da pristanu na primjenu sankcija, otpočnu svojim otklanjanjem tih sankcija, uvidjevši da su od njih imale samo štete.

Zapletenost situacije, koja je skoro do jučer zabrinjavala, sad je popustila, jer se je i sama Velika Britanija željna mira i zaziruć od novih zapleta i opasnosti, ukazala sklonom, da u pitanju sankcija ne pođe do kraja. Sad je Italiji skoro potpuno prepušteno, da u Abesiniji izdrži dokle god bude mogla. Hoće li joj se pri tome suprotstaviti kakove nove materijalne ili financijske teškoće to će se tek vidjeti; za sada je međutim jasno, da je Abesinija osuđena, da sama nađe način, kako će se s Italijom pogoditi.

Manje države stoje sada pred problemom, kako da sačuvaju svoju integralnost i nezavisnost u slučaju bilo kakvog novog zapleta. Automatski se njima nameće potreba i dužnost formiranja što solidnijih regionalnih saveza jer drugog načina nema, kojim bi se zaštitile. Vidimo zato, kako se u skadinavskim državama misao grupiranja

Zašto?

Zloba, tjesnogrudnost i deplasirani imperativ

(Naknadno smo primili molbom za uvrštenje.

„Prestanite već jednom s ovakovim izazivanjem" ! *farizejski dovikuje nam mjesni katolički tjednik na koncu svojeg neukusnog napadaja na poučni i značajni članak „Pasha" u uskrsnom broju „Tribune", našeg uglednog saradnika g. Dr. M. Perkovića.*

Umjesto što je vajni katolički tjednik trebao da onaj odlični članak u cjelini prenese, jer napisan u cilju da kršćanski svijet odvrati od bogohuljenja i psovke i da žigoše farizejštinu i soe one negativne strane koje se provode iskrivljujući uzvišenu Kristovu nauku, taj nam tjednik, koji neće da vidi u svojim redovima in vesta di pastor lupi rapaci, imperativno i svojom uobičajenom drskošću poručuje da prestanemo s izazivanjem!

Trebalo bi da jednom upamte mudrijaši i moraliste katoličke štampe, da ne izazivaju oni koji odvraćaju ljude od zla i psovke; koji kao primjer iznose pozitivne strane i krijeposna djela i onih, koji nisu pripadnici Kristove crkve, koji pri povjedaju ljubav i slogu držeći se riječi sv. Ivana apoštola: „Djeco, ljubite jedan drugoga, to je glavna naredba Gospodinova, koju ako budete vršili sve će te izvršiti" — nego da izazivaju, i ter kako teško izazivaju oni, koji u hramovima Ljubavi, Milosrđa i Pravde razdvajaju a ne spajaju, koji siju mržnju i razdor među jednokrvnom braćom čiji plod mi svi gorko osjećamo u Kainskim obračunavanjima, koji se sad tako često ispoljavaju u zemlji jugoslovenskoj.

Biskupi i golotinja

Čini nam se, da su se g.g. biskupi pretjerano zabrinuli za „ugroženi" moral našega Primorja, kad su onako energično ustali protiv golotinje stranaca u našim kupališnim mjestima. Čini nam se da čast i čudoređe našega naroda ne će nikako pretrpjeti tako ogromu štetu radi kratkoće kupališnih kostima — koji inače donose znatne materijalne koristi našim primorcima — koliko im takovu štetu donosi golotinja duha, koja se sve to većma ispoljava — umjesto na morskim plažama — na posvećenim mjestima i u katoličkoj štampi. Pa iako je ta duhovna golotinja pokrivena zlatnim paramentima i zakađena tamjanom, ona ipak razorno utječe na duše vjernika, jer nije obavita ljubavlju prema iskrnjemu, a naročito prema braći inovjercima ili drugog plemena, i jer nije opasana istinskim osjećajem prema otadžbini!

Zašto dakle gospoda biskupi ne ustanu onako odlučno i energično i protiv golotinje duha, koja iz temelja razara ono što je vjekovima umom i maćem izgrađivano? Zašto ih toliko zabrinjuje golotinja tijela, koja je u umjetničkim galerijama Vatikana kao malo gdje kultivirana i koja je u Pjesmi nad Pjesmama presvete Biblije kao malo gdje opjevana?

PREGLED DOMAĆE ŠTAMPE

Narodni bol ne sme niko da iskoristi u svoje nečasne ciljeve

Mi smo otvoreno i iskreno zažalili i oplakali tragičnu smrt pok. Karla Brkljačića, bivšeg narodnog poslanika Radićeve stranke. Pok. Karlo Brkljačić pao je kao žrtva jednog neuračunljivog kriminalnog tipa, koji je već jednom bio osuđen za ubistvo, a koji je odležao dugo godina na robiji. Drugovi i politički jednomišljenici pok. Brkljačića priredili su mu impozantan pogreb, u kome je uzelo učešća mnogo hiljada naroda. U mnogim mjestima Savske i Primorske banovine izvešene su crne zastave i obavljane zadušnice i komemoracije.

Mi sve to razumemo! Žalost se manifestuje u punoj meri a pokojniku su iskazane sve moguće počasti i izrazi blagodarnosti. Mir nije bio nigde poremećen što konstatujemo sa naročitim zadovoljstvom. Ali ne bi želili da se iz ove tragedije, koja se nikako ne može okvalifikovati ni kao izraz plemenske mržnje, jer je i ubica Hrvat, ni kao izraz regionalnog raspoloženja, pa čak ni kao izraz neke političke osvete. Ubica Stipan Pejnović već kao takav nije nikada igrao, ni mogao da igra neku političku ulogu. On je svoje zlikovačke instinkte jasno manifestovao posle rata, kad se odmetnuo od vlasti i živeo dugo vremena od krađe i pljačke.

Naša ponosna Lika gde žive pomešani Srbi i Hrvati treba i ovom prilikom da visoko izdigne barjak narodne svesti, i da ne dozvoli da naši zajednički neprijatelji iz ovog žalosnog događaja izvuku neki politički kapital. Ovo ubistvo nema nikakve veze ni sa politikom, ni sa plemenskom razlikom, jer opet ponavljamo i ubica i njegova žrtva pripadaju jednom te istom plemenu našega naroda. Prvaci i s jedne i s druge strane trebaju da smatraju svojom dužnošću da ublaže sve nesuglasice i da ne dozvole da naši izrodi i plaćenici na strani iskoriste i ovu nevino prolivenu krv u svoje prljave ciljeve. Veličanstvo bola koje svi duboko poštujemo, ne sme nikome da dade povoda i mogućnosti da se još jednom nekažnjeno bači kamenom na čast naše zajedničke otadžbine i ono veliko načelo, koje nam je ostavio u amanet naš Veliki Kralj Osloboditelj! (Samouprava)

„U jedinstvu je naša budućnost"

Splitska „Država" vlasnost Nar. posl. g. Dr N. Novakovića donijela je kao glas iz hrvatskih redova, uvodnik pod gornjim naslovom u kojem se između ostalog veli:

„Naročito je žalosna činjenica kada se u hrvatskim redovima ističe da među braćom Srbima nema časnih ljudi, koji su prožeti istinskom i dubokom ljubavi prema našoj velikoj jedinstvenoj državi i koji su spremni da učine sve da u našoj zemlji zavladaju slogа, ljubav i pravo bratsko i iskreno jedinstvo. Zar ako se gleda stvarno, otvoreno i iskreno nema u srpskom dijelu našega naroda ljudi koji se ističu elitom svoga duha, koji podjednakom ljubavi vole sve krajeve ove naše države, jer su i oni za njenu slobodu i ujedinjenje doprinijeli svoj doprinos, mnogi i u krvi svojoj vlastitoj ili svojih najmilijih? Tih ljudi u Srbiji ima i na Hrvatima je da tim ljudima pristupe, iskreno, otvoreno, srdačno i bratski, kao što će ih oni dočekati iskreno, otvoreno, srdačno i bratski. I na taj način doći će mo do realnih rezultata i pokazaće se da se svi sporovi, sve trzavice mogu riješiti i brzo i lako i da u Jugoslaviji živi još duh onih velikih sinova našega naroda svih triju naših plemena, koji su radili i riječi i perom i maćem za slobodnu i ujedinjenu Jugoslaviju."

Ministar g. Letica

na velikom narodnom zboru u Vrhovinama na kojem je učestvovalo preko 3000 ljudi, g. Ministar među ostalim je govorio:

O osnivanju Jugoslavenske radikalne zajednice.

Dosadanje iskustvo nam je pokazalo, da nismo išli najboljim putem. Ekonomski je narod iz dana u dan sve više slabio, dok su se s druge strane raspaljivale strasti, što redovno ne vodi dobru. Naš uvaženi predsjednik vlade g. dr Milan Stojadinović svjestan velikih narodnih potreba zajedno s gg. drom Korošcem i drom Spahom odlučili su da pomognu narodu. Zbog toga udarili su temelje jakoj novoj političkoj stranci, a to je Jugoslavenska radikalna zajednica.

O Dinastiji i Jugoslavenstvu.

Ta nova stranka počiva na tri osnovne dogme, o kojima u Jugoslavenskoj radikalnoj zajednici nema i ne može biti diskusije, a to su:

Dinastija, državno i narodno jedinstvo. Najveća je sreća za naš narod što mu se na čelu nalazi i što ga vodi slavom ovjenčana dinastija Karađorđevića.

Druga je dogma jedinstvo naše države. Kako danas još da se raspravlja o jedinstvu naše države, kad smo se za to jedinstvo toliko borili, za koje smo potrošili toliko krvi, dok konačno nismo u tome uspjeli. Onim časom, kad je ukinuto tuđinsko ropstvo i kad smo se na temelju toga ujedinili, isključili smo pojam jedinstva države iz diskusije.

Treća dogma Jugoslavenske radikalne zajednice jeste jedinstvo naroda. Jugoslavenstvo je sinteza srpstva, hrvatstva i slovenstva, u njemu su smirena sva tri naša narodna plemena, čija imena pretstavljaju našu slavnu prošlost. Zbog toga u njih ne smijemo dirati i s njima Jugoslavenstvo ništa ne gubi. Jugoslavenska radikalna zajednica u svom imenu nosi jugoslavensko obilježje i ona će nastojati da se jugoslavenstvo slije s dušom naroda onako, kako se u njoj u prošlosti slilo srpstvo, hrvatstvo i slovenstvo. Ove su tri dogme za Jugoslavensku radikalnu zajednicu van svake diskusije.

U svojim statutima Jugoslavenska radikalna zajednica postavila je i tri zavjeta, a to je poštovanje sva tri plemena, koja pretstavljaju *našu prošlost*, međusobno povjerenje, bez čega se ne može računati na uspjeh u radu među nama i treće jednakost, jer sve dotle dok i posljednji član naše države, bez obzira na pleme, porijeklo, vjeru i stalež, ne bude osjetio ravnopravnost sve dotle ne mogu se srediti naše unutarnje prilike.

Zatim g. ministar govori o prilikama života u ličkom kršu. Veliki sistem javnih radova, koji danas izvodi Kr. vlada pruža mogućnost rada i zarade svima onima, koji su željni rada i kojima su ti radovi pristupačni. U ovim je krajevima najveći od tih radova gradnja pruge Bihać—Knin. Ova će gradnja možda trajati i tri godine i davat će mogućnost rada i zarade ovim krajevima.

Gdje vodi strast a gdje treba da nas vodi razum?

U jednom od posljednjih brojeva „Samouprave" donijet je uvodnik pod gornjim naslovom u vezi s užasnim krvoprolićem u Kerestincu. U članku se između ostaloga veli:

... Zaista je teško, i to vrlo teško pribrati se i naći potrebne reči da se osudi zločin od 16 aprila. Taj zločin, — čije izvršioce još ne znamo, kao što ne znamo i njihove sulude motive, — jeste jedan tako odvratan i tako sraman zločin, da se mora odmah osuditi najodlučnije. Mora se osuditi zbog toga što je on stao glave desetoricu građana ove zemlje, što je on izvršen na jedan nečuveno pomaman i zverski način i što on eo ipso politički zločin, i to politički zločin koji je po svojoj težini bez presedana u našoj političkoj istoriji, a, uz to sve, još i takav zločin koji pretstavlja jednu veliku sramotu za svu našu zemlju i ceo naš narod.

U principu, mora se osuditi svako fizičko razračunavanje i ubeđivanje, jer je to jedan varvarski način ubeđivanja. U principu, svako se prolivanje krvi mora osuditi kao ludost,

---

javlja sve ozbiljnije; vidimo kako i Poljska traži nove sigurnosne baze; vidimo, kako se Švajcarska ogleda i zabrinuto misli na svoju odbranu. Mala Antanta budno prati razvoj događaja i produbljuje svoju političku organizaciju. Balkanski narodi valjda najviše osjećaju fluktuacije evropskih razmirica, o čemu je vrlo pregledno i stvarno iznio svoje mišljenje g. Živ. Balugdžić u nedjeljnoj „Politici".

Sve će ove okolnosti dati povoda i razloga, da se Evropa još jasnije i jače opredijeli prema najizvjesnijim opasnostima sadašnjosti, koje mogu da budu uklonjene jedino, ako uspije englesko nastojanje da se Njemačka privede u evropski koncert kao jasno određ ni konstruktivni elemenat, što bi se ispoljila u prvom redu u jednom čvrstom francusko njemačkom sporazumu i u pristupanju Njemačke garantovanju mira na istoku i jugoistoku Evrope. Pored toga trebat će da i Italija posvjedoči svoj konstruktivizam, a to će moći jedino, ako dokaže da joj je do ostvarenja podunavskog plana, na osnovu održanja sadanjih granica podunavskih država i njihove međusobne saradnje, koja bi vodila računa o ekonomskim interesima i Italije i Njemačke.

To su preduvjeti za mir u Evropi koja je sve više upućena sama na sebe, jer vidimo, da se Amerika već orijentira prema koncepciji osiguranja panameričkog mira, što znači, da se novi svijet hoće da organizuje mimo Društva Naroda.

Ostaje ipak još Afrika, u tom području postoji jedna silno neuralgična točka, a ta su izvori Nila. Problemom tih izvora bavi se ovih dana sva evropska štampa, ističući od kolike je presudnosti njihova neprikosnovenost, jer da bi svaka promjena u sadanjem stanju njihova iskorišćenja mogla da izazove nedogledne zamršaje. Stoga će Vel. Britanija morati na koncu konca da obezbijedi sebi mogućnost praktične kontrole nad svim talijan. kolonizacijonim radovima u Abesiniji, tako da sigurnost nilskih izvora ne bude ovisna jedino od talijanskih obećanja i od obaveza, koje proističu iz talijansko britanskog ugovora iz 1906 g.

Dinko Sirovica

kao atak na moral, na razum, na poredak, na interese celokupnog društva. U principu se mora osuditi čak i prolivanje krvi u pojedinačnim slučajevima, kada jedan čovek udari na jednoga čoveka čak i u afektu! U toliko se moragstrože suditi i odlučnije osuditi namerno, hoteno, traženo, izazivano i produženo prolivanje krvi, takvo prolivanje krvi koje traje sátima, — tako da je teško govoriti o afektu jednoga trenutka, — i takvo prolivanje krvi koje „izvodi" više lica, — tako da je zaista teško — ako ne i nemoguće! — verovati u ludost i manijaštvo ubica... Pa ipak, mi se grozimo i od same pomisli da se ovde možda ipak ne bi radilo samo o jednom incidentu, o „kolektivnom" afektu jedne razbesnele gomile, koja je dejstvovala pod vodstvom nekog zločinački nastrojenog tipa. Mi ismo čak uvereni da će i nepristrana istraga dovesti do takvoga rezultata i da će sud, pri oceni celoga događaja, ustanoviti ko su potstrekači koji su zaludeli i zlupotrebili masu prostodušnih seljaka. No ipak zato bolno pitanje ostaje i dalje. Sa velikom zaprepašćenošću svako ima prava da se pita: Zar je to bilo potrebno našoj zemlji? Zar u ovoj zemlji, u uskrsnoj nedelji, treba da se odigravaju i ovakve stvari? Zar nije potrebno da ludost već ustupi mesto i zdravome razumu?..."

Utisak drame u Rakitju bio je grozan i jezovit i u Beogradu i u celoj zemlji. Čak i nepoznati ljudi su se obraćali jedni drugima za pojedinosti, prelazeći preko svih društvenih uzusa i konvencija, — kao što je to slučaj samo u najvećim narodnim nesrećama, u času velikih nacionalnih žalosti. I zaista, ma šta se istragom bude utvrdilo, Šesnaesti April ostaje dan naše opšte narodne žalosti i velike narodne nesreće. To mora i valja da bude nesreća i žalost i Srba i Hrvata i Slovenaca, dakle zajednička narodna žalost, kao što je taj dan i zajednička narodna sramota naša pred celim inostranim svetom.

Neka bi zajednički potres i zajednički bol sjedinio danas sva poštena srca i sve poštene duše u ovoj mnogonapaćenoj zemlji, da zajedničkim naporom čistite i poštene i iskrene volje država izađe ojačana a osećanje patriotizma osnaženo iz ove jezovite psihoze, koja je kao mora trenutno pritisla zemlju, već teško umornu od plahih, strasnih, glupih i nečovečnih političkih ispada! Neka bi svest o tome kuda vode ovi ispadi i šta se gubi kroz njih i uz njih sjedinile naciju u svima pitanjima zajedničkoga interesa, zajedničkog ponosa i zajedničkoga osećanja da je ova država — država svih nas a ne samo država ove ili one grupe, — kao što nam je i otadžbina zajednička i podjednako sveta za sve nas!

Današnji položaj Jugoslavije

G. dr. Momčilo Ninčić, bivši ministar inostranih poslova, održao je govor na Kolarčevom narodnom univerzitetu o međunarodnoj političkoj situaciji i o današnjem položaju Jugoslavije. Nakon što je prikazao spoljnu politiku u diktatorskim i demokratskim zemljama, završio je svoj govor ovako:

„Međunarodni položaj Italije biće pojačan i težnjom francuske politike, da joj se približi radi stvaranja fronta prema Njemačkoj. Prošlogodišnja poseta Lavalova u Rimu nije ostala bez posledica. A posle akcije Njemačke od 7 marta o. g. težnja za zbliženjem sa Italijom sve se jače ispoljava u Francuskoj a u izvesnim krugovima izaziva i pravo oduševljenje. Pre neki dan izišao je u „Tan-u" jedan vrlo karakterističan članak poznatog publicista Vladimira d Ormeson-a koji ima dobrih veza u Parizu. U tome se članku ističe kako međusobni interesi država Male Antante nisu isti, što naravno smanjuje njenu vrednost kao političkog faktora u Evropi. Zatim se ističu razlike u shvatanjima francuske politike i politika država Male Antante, i to u vrlo krupnim pitanjima, kao što je pitanje o povraćaju. Habzburgovaca na austrijski presto. Po d' Ormesonu, a njegovo mišljenje nije usamljeno u Francuskoj, sa gledišta zapadnih sila restauracija Habzburgovaca može biti smatrana kao jedina mera koja je u stanju da spreči anšlus. Ovo mišljenje je u stvari jedna politička javnost i jedna opasna zabluda. U nemačkim državama, u Austriji isto tako, monarhije su posle velikog rata tako lako bile zbrisane, da je njihov ugled toliko opao, da povratak Habzburgovaca u Beč ne bi bio nikakva smetnja za anšlus, a mogao bi ga čak i favorizirati unošenjem pometnja u odnosima država koje sad zauzimaju zajednički front protiv anšlusa. Francuska je do sada uvek bila siguran prijatelj našeg naroda, i treba raditi da se otkloni sve što može uneti zabune u našim odnosima.

Dopustite mi, da posle ovog kratkog pregleda izvedem zaključak. Kraj sve ozbiljnosti opšte međunarodne situacije, ne izgleda da se naša zemlja sad nahodi pred kakvom neposrednom opasnošću. Ali dalnji razvitak nalaže neobično veliku opreznost svima nama koji želimo obezbeđenu budućnost ovoj zemlji. Moramo na prvom mestu, biti svesni, da je sudbina Srba Hrvata i Slovenaca nedeljiva, da ne može biti jednima zlo a da drugima bude dobro. Imajući zadovoljan narod u konsolidovanoj državi sa poverenjem jednih u druge mi moramo zajednički stvarati onu snagu koja bi bila u stanju da sprovede zemlju kroz sva iskušenja na koja nas događaji mogu navesti. A prošlost nam daje puno pouka, kako smo prolazili kada smo bili odvojeni." („Pravda")

JADRANSKA PLOVIDBA D. D.
priređuje svake nedjelje
IZLETE
za Skradin i Slapove Krke
Polazak u 14 s. dolazak u Krku 15.15
Povratak sa slapova u 17.30,
iz Skradina u 6.30,
Dolazak u Šibenik u 7.30.
Cijena Din. 12. (Djeca polovicu.)

Naša jedina filozofkinja dr Ksenija Atanasijević u Šibeniku

Jedno od najkrupnijih imena na polju naše nauke, dr Ksenija Atanasijević, na molbu šibenske Narodne Zadruge dolazi u Šibenik da u korist Zadrugine humane akcije održi predavanje: **Stoički moral.**

Dr Ksenija Atanasijević je svojim filozofskim djelima proslavila ime naše zemlje u Evropi. Poznata kao erudita najviših kvaliteta, originalan mislilac-filozof, ona je i jedan od rijetko izvanrednih predavačkih autoriteta. Širom cijele zemlje je pozivaju narodni univerziteti i društva, i srećni su kad im se odazove da održi predavanje.

Eminentna naučnica, humana saradnica svih socijalnih akcija u našoj zemlji, dr Atanasijević, radujući se što može da i Šibeniku pripomogne, odazvala se Ženskoj Zadruzi, te će održati predavanje 28 aprila u Sokolskom domu u osam sati naveče.

PRIGODOM DANAŠNJEG DANA SV. MARKO, Gradsko poglavarstvo brzojavno je čestitalo svečaru g. Ministru gradjevina Dr. Marku Kožulu. Ovim putem i mi izvršavamo svoju dužnost te srdačno čestitamo g. Ministru Dr. Kožulu, našem gradskom načelniku gosp. Marku Bačiniću kao i svim ostalim prijateljima svečarima.

NIJE SVEJEDNO

dali kupujete bilo koju modru galicu, ili modru galicu, koja Vam jamči za uspjeh. Zato tražite izričito 99-100% iskašanu

MODRU GALICU
ZORKA

Koncert đaka Drž. Gimn. i Učit. škole

Prema naredjenju Ministarstva Prosvete kao i ranijih godina tako i ove moraju se održati javni koncerti i javne vježbe svih srednjih škola kao dokaz uspjeha iz tih predmeta u dotičnim zavodima.

Gimnazija i Učiteljska škola po naredjenju Ministarstva održaće zajednički koncerat i to dana *3 maja* u velikoj dvorani Sokolskog Doma Viteškog Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja.

Za ovu priredbu u gradu već sada medju roditeljima đaka vlada veliki interes što je i razumljivo, jer im se njihova djeca poslije dulja pauze opet prikazuju javnosti pod vodstvom svojih agilnih nastavnika.

Koliko saznajemo ulaznice biće vrlo niske, tako da će pristup biti omogućen svakomu.

Gimnastičke priredbe u velikom stilu održaće se osam dana kasnije i to u nedjelju 10 maja.

O tome javiće se naknadno.

Slet Sokola na Jadranu

Sokolski slet održaće se kako smo svojedobno javili u mjesecu augustu o. g. uz sudjelovanje bratskih župa Split i Sušak-Rijeka.

Pripreme za ovaj slet u punom su toku a i izabrani su razni odbori koji već marljivo se brinu za što bolji i dostojanstveniji uspjeh.

Na istom sletu održaće se i župska takmičenja sa svim odjelenjima muških i ženskih kategorija.

Prijave danomice stižu iz raznih krajeva države, tako da će slet Sokola na Jadranu biti jedan izmedju najljepših sletova na primorju.

Gradnja Carinarnice

Uz pomoć raznih strojeva koje posjeduje Poduzeće „Tuner Wagner" — Beograd, gradnja naše Carinarnice vrlo brzo napreduje i već se dospjelo do I. poda. Prema razgovoru sa g. Inž. koji vodi taj posao doznali smo da ako vremena dopuste da će gradnja biti dovršena u decembru.

Objetnica smrti Zrinskog i Frankopana

Svečanu proslavu objetnice smrti Zrinskog i Frankopana održaće Sokolsko društvo u svom domu. dne 2. maja.

Program proslave javiće se u idućem broj .

Promet u luci

S/S „Dubac" Dubrovačke plovidbe stigao je pred dva dana u našu luku gdje će ukrcati 4.500 T. gipsa za London.

S/S „Adamantios Pithis" stigao je jučer a ukrcaće 7.500 T. bauxita za Rotterdam.

Otpremu gornjih parobroda vrši agencija Tit. Lušić i drug.

H. K. D. „NAPREDAK" proslaviće objetnicu smrti Zrinskog i Frankopana sa zadušnicama.

GODIŠNJA SKUPŠTINA P. S. K. „Krke" održava se u nedjelju 26 o. mj. u salonu Grand Hotela „Krke" u 11 s.

Napuštamo lokal na Narodnom trgu
i prodajemo svu robu uz tvorničke cijene.
Crvenković i Manojlović
SPLIT, Narodni trg, ugao

PREDAVANJE PREDSJ. JUGOSL. NARODNOG POKRETA ZBOR g. D. LJOTIĆA držat će se danas u subotu u 20 sati u prostoriji mjesne Jugosl. Zemlj. Čitaonice. Predmet predavanja je o ideologiji pokreta i općim prilikama u zemlji. Besplatne ulaznice dobivaju se ili u samoj organizaciji ili na vratima Čitaonice.

U jutro u 11 sati u prostorijama organizacije je uža konferenca s upravnim odborom organizacije.

Na predavanje stići će i delegati okolišnih organizacija pokreta.

G. Dimitrije Ljotić kreće za Split sutra vlakom u 7 sati.

Večerašnji zbor počinje točno u 20 sati na što se upozoruje članstvo i prijatelji pokreta.

Mjesni Odbor J.N.P. Zbor Šibenik.

Parastosi

U srijedu 22 ov. mj. održan je pomen i parastos na srpskom pravosl. groblju blgp. Simi Vulinović Zlatanu, apsolventu veterine, koji je pred četiri godine preminuo u cvijetu mladosti.

Parastos o godišnjici smrti blgp. Nike Petranovića, carin. činovnika održan je u petak 24 o. mj. na groblju.

Koli jednom toli drugom parastosu prisustvovali su uz rodbinu pokojnika i brojni prijatelji.

PRI MJESNOJ UČITELJSKOJ ŠKOLI započeli su u četvrtak praktični ispiti svršenih učitelja. Prijavljeno je 16 kandidata. Sada teku pismeni ispiti a u ponedjeljak nastaviće se sa usmenima. Ispiti završiće se dojduće sedmice.

NA NACIONALNOM ŠAHOVSKOM TURNIRU U NOVOM SADU osvojio je prvo mjesto g. Pirc iz Maribora, a druge naš sugrađanin gosp. Dr. Pero Trifunović.

JUČER USLIJEDIO JE SPROVOD pok. Marije ud. Pezzi punice našeg sugrađanina g. J. Rakamarića sudb. kanc. u. m. Obitelji naše saučešće!

POSLIJE USPJELE OPERACIJE na uhu pred par dána povratio se iz Zagreba naš sugrađanin g. Dr. B. Štambuk.

J. R. S. K. „ŠIBENIK" u nedjelju 26 o. mj. održava svoju glavnu godišnju skupštinu u društvenim prostorijama.

DNE 2 MAJA u 11 časova održaće se u Komandi Šibenika treća ofertalna licitacija sa skraćenim rokom za nabavku 520.000 kilogr. portland cementa.

SPORT

Gostovanje Građanskog iz Gospića

Revanšch utakmica „Osvit" Šibenik —„Građanski" Gospić održaće se po svoj prilici u nedjelju na igralištu Osvita. Za ovu utakmicu vlada naročiti interes, jer je „Građanski" pri zadnjem susretu tukao „Osvit" sa 6:5.

Dakle Osvitaši samo napred, e da i u nedjelju proslavite svoje ime.

Oglas licitacije

Kod banovinske bolnice u Šibeniku održaće se dana 4 maja 1936 u 11 sati prije podne, treća ofertalna licitacija za nabavku kruha, mlijeka i ostalih živežnih namirnica za vrijeme od 15 maja do 30 septembra 1936. (istoga dana) i u isti sat održaće se treća ofertalna licitacija za nabavku peradi, kokošijih jaja, voća i povrća, a za vrijeme od 15 maja do 30 juna t. g.

Za potanje obavijesti mogu zainanici da se obrate ekonomatu bolnice za uredovnih satova.

Upravnik bolnice:
3—1 *Dr. MACHIEDO.*

Traži se vrtlara koji bi preuzeo već uređeni rentabilni vrt uz povoljne uvjete.
Obratiti se DJENKU DELFINU.

Prodajem jaja Zlatnih i Srebrnih Fazana. Djenko Delfin. Šibenik.

Otvor ljetne sezone u Biogradu n-m

Prama izjavi g. Inž. Karaganje Grand Hotel „Ilirija" otvoriće se 15. maja. Očekuju se brojni posjeti stranaca koliko iz naše države toliko i iz inostranstva, jer su već stigle razne prijave.

Ovogodišnje vodstvo hotela predano je jednom našem državljaninu te se nadamo da će svi gosti kao obično iz Biograda odnijeti najljepše uspomene. Ostali hoteli jednako vrše pripreme za što bolji doček svojih gostiju.

Društvo „Soline" uz pomoć općine uredjuje šumu, a usred iste šume ove godine biće i jedan prostrani park.

Jadran - njegov život i običaj

Već sam položaj svake pojedine zemlje na ovoj zemaljskoj kugli određuje joj i pravac, kojim se njezin život mora da kreće. Svaka zemlja, koja se njezinu pozivu ogluši, zlo čini.

Svi narodi, otkad postoji svijet, težili su k moru. More je bilo od uvijek bogat izvor privrede za narode, koji su znali, da se njime koriste. Istoriska je činjenica, da pomorski narodi propadaju, ako ne znaju, da se morem koriste. More nas spaja sa svijetom — ono je najprikladnija cesta za svjetsku civilizaciju. To su dobro znali naši „stari", a i priroda ih je upućivala na more, jer im je zavičaj za dvije trećine krševit, pa stoga poljodjelstvo nije moglo da bude, glavnim izvorom privrede.

Jadransko je more naša najveća sreća, naš najljepši ures, naše najveće bogatstvo. Po Jadranskom Moru mi smo na jednom od najljepših položaja svijeta. Zato nije čudo da se mnogi narodi lakome za njim, kao što se i u davnini zbivalo. A što je glavno i zašto mi moramo ljubiti Jadransko more, to je: da je ono najjači bedem naše zlatne slobode. A što je sloboda, to znade samo — rob, i niko drugi.

Naše Primorje je lijepo, jer u njem ne prevladava jedna horizontalna ili vertikalna forma, već se na malenoj površini nalazi toliko raznolikosti, da u njoj uživa naše oko i naša spoznaja. Tu prirodnu ljepotu potenciraju, brojni historijski spomenici, od Grka i Rimljana, Hrvata i Srba, Mlečana i Turaka, Francuza pa do Astrije, koji čine od našeg primorja veliki muzej.

I ako su brojni narodi bili na našoj obali te ostavili tragove svog djelovanja u historijskim spomenicima, ipak danas se na njoj govori samo srpskohrvatski. Talijanskim se jezikom pred nekoliko godina više govorilo nego danas. U našem jeziku, ipak postoje tolike govorne razlike, da je bodulu katkad smiješan akcent i izgovor Zagorca kao i obratno.

Običaji naroda, karakterišu narod. Ali nažalost, stari naši pravi običaji su na umoru, a još su se čuvali neki kod ribara i stočara. Divne narodne nošnje našeg primorja također su na umoru. Danas su se iste dobro sačuvale u dubrovačkim Konavlima; u benkovačkoj i u kotorskoj okolici drži se još prilično, ali i tu se gubi njezina praktična upotreba. Mlađa generacija do 35 godina je potpuno smetnula narodnu nošnju, jer se „polic manila". A ta nošnja je tako lijepa i bogata.

Ako su Englezi, Francuzi a naročito Bavarci toliko oplemenili svoju narodnu nošnju da se nje ne samo stide, već se njome ponose, onda bi trebalo to učiniti i na našem Primorju. Isto tako sa plesovima, kolom, sa narodnim igrama moreškom i alkom; sa pletivom, vezivom i rezbarijama. To silno gine, nestaje, a njegovim nestankom mi gubimo narodne oznake.

Na način života čovjeka uvelike utječe zemlja i historija. Zagorci drže i vjeruju u aksiom: Hvali more, drž' se kraja. Oni su kontinentalci. More im se sviđa kao objekt estetike, ali niti razumiju niti osjećaju potrebu mora kao hranitelja. Zato u Zagorju niti vode razgovore o moru, niti i maju pjesama o njemu, niti daju kapetana ni mornara, niti se kupaju u moru, niti jedu morsku ribu, uopće sa morem nemaju nikakove veze kao da nije svojina njihova naroda. Obalno stanovništvo potječe u glavnom od zagorskog i zato se ono drži gor njeg aksioma gdjegod može. Zato opažamo, da oni djelovi obale, koji imaju više dobra tla, nisu dali pomoraca; dok naprotiv krševiti predjeli Primorja dali su velik broj pomoraca, jer nemaju dovoljnog obradljiva tla. Isto tako ni svi otoci nisu dali pomoraca. Na otoku sv. Andriji, gdje nema tla za obrađivanje, gdje im je more jedino vrelo prehrano, tamo niko ne zazire od mora, ne uklanja se njegovim opasnostima, već na njemu živi i uživa. Govoreći o ovome čast pojedincima, ali većina prevladava.

Radomir Kos

čitavu modernu biblioteku
sa TRIDESET I TRI KNJIGE
u kojima se raspravljaju najnoviji socijalni, politički, porodični, bračni, kulturni i moralni problemi, može nabaviti svaki čovjek uz desetmjesečnu otplatu po
20 dinara
Knjige se šalju odmah po prijemu prve rate. — Poštarinu plaća naručilac u iznosu od 10 dinara. — Popis knjiga se šalje na zahtjev besplatno. — Narudžba se može obaviti i uz pouzeće.
Narudžbe prima: BIBLIOTEKA „UZGAJATELJ", Sarajevo, Kr. Aleksandra ul. br. 53

Žalosno stanje autobusnog voznog parka

„Jugoslovenski turizam" u svom zadnjem broju donaša: Od društva za saobraćaj putnika u Sibeniku primili smo ovih da slijedeći dopis:

„Umoljavamo Vas ovime da bi nas izvjestili koja državna vlast bi imala da vodi nadzor nad urednošću voznog parka autobusnih koncesioniranih pruga, jer bismo željili tu vlast upozoriti na sramotno stanje autobusa koji održavaju pruge Gračac—Obrovac—Biograd n/m i Šibenik—Novigrad.

Član naše Uprave imao je priliku ovih dana da se vozi autobusima ovih pruga, te nam javlja da su kola upravo užasna.

Autobus na pruzi Obrovac—Biograd n/m prljav je do skrajnih granica i pun nečistoti i „domaćih životinja", a da ne govorimo o samom izgledu kola.

Autobus na pruzi Šibenik—Novigrad isto je tako prljav, umjesto stakala na prozoru su pribite daske, tako da putnik putuje s osjećajem da putuje u jednom sanduku. Srednja sjedala uopće nemaju naslona, vrata nemaju kvake sa unutarnje strane itd.

Nije potrebno da Vam dalje opisujemo sve nedostatke i stanje koju naš saobraćaj trpi od takovih nesavjesnih autobusnih poduzetnika.

Molimo Vas da nam savjetujete komu da se obratimo".

Oglas licitacije

Nabavka cementa. Tehničkom Odeljku Šibenik potrebno je 20.000 kg. cementa — postavno Petrčane — općine Nin. Zatvorene i sa 5.- Din. taksirane ponude dostaviti najdalje do 1. maja 1936 u 11 sati, naknadne ponude neće se primati. 3—2

Najnovije vijesti iz Beograda

Članovi savjeta zemaljske obrane

U ime Njegovog Veličanstva Kralja Petra II. ukazom Kraljevskog Namjesništva od 18 aprila 1936 godine na predlog gospodina pretsjednika ministarskog savjeta i ministra vanjskih poslova i ministra vojske i mornarice određeni su za članove savjeta zemaljske obrane ministar financija i ministar šuma i rudnika.

Patrijarha Varnava kod Nj. Kr. Vis. kneza namjesnika

Patrijarh Varnava bio je prekjučer primljen kod Nj. Kr. Vis. Kneza Namjesnika Pavla.

Ministarski savjet se sastaje

Jučer u 17 sati sazvana je bila sjednica Ministarskog savjeta.

Porto Rico će postati samostalan

New York, 25. Jučer je podnesen kongresu zakonski predlog po kome se dopušta da Porto Rico u formi plebiscita odluči hoće li i nadalje ostati pod američkim suverenitetom ili želi postati nezavisnim.

U. S. A. grade najveći zrakoplov

Washington, 25. Vojni departman je odlučio da u najskorije vrijeme započne s gradnjom novog velikog upravljivog zrakoplova, koji će biti veći od „LZ Hindenburga" i iznosit će u duljini preko 300 metara.

Iz Mandaline

U nedjelju 19 aprila održana je prva akademija „Podmlatka crvenog krsta" narodne škole u Mandalini.

Program akademije bio je biran i obilan. Zahtjevao je dosta požrtvovnosti i priprave, a da polući uspjeh. I zaista, utisak zabave, koji je publika odnijela iz školske dvorane, bio je odličan, Oduševljeno se aplaudiralo djeci, koja su vrlo lijepo izvela sve tačke; Zasluga nastavnika mora se pohvaliti, a naročito, strpljivost i volja g. upravitelja, koji je sa *strpljivošću* organizovao i pripravio pjevački zbor djece koja su lijepo otpjevala izabrane pjesme. — Treba istaknuti vježbu i piramidu, koja je kao finale cijelog programa zadivila posjetioce.

Program je bio slijedeći:

1) Proslov, 2) „U ranama" (pjeva mještovi zbor) 3) „Crveni križari" (deklamacija) 4) „Čistoća je pola zdravdrvlja" (dialog) 5) „U bogatoj kući" (prestava) 6) Vježbe petorice, 7) „Po jezeru" 8) Zdrav bolesnik (šala u 1 činu) 9) „Himna omladine crvenog krsta" (deklamacija) 10 „Krivac" (dialog) 11) „S kim si onakav si" (prestava) 12) „Moja je vjera Crv. Krsta" (deklamacija) 13) „Na kraj sela" (pjeva zbor) 14) „Ljubav prama bližnjemu" (prestava) 15) Piramide.

I ako je program bio prilično dug, to se nije moglo osjetiti, jer je bilo mnogo varijacija, koje su publiku raspoložile. To se najbolje moglo primjetiti na sam broj svijeta, kojeg je bilo mnogo, i u tolikom broju, da su većina gledali čak kroz prozore.

Ova zabava i njen uspjeh, stvorila je još jaču volju i ljubav za radom kod nastavnika a dala prilike drugima, da vide što se može dobrom voljom postići.

